

В. Ю. Блошко
В. Ю. Блошко
V. Yu. Bloshko

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара
Oles Honchar Dnipropetrovsk National University

**ВЗАЄМОДІЯ КОНЦЕПТІВ «TIME» ТА «LOVE»
 У ВІРШІ «LOVE SONGS IN AGE» ФІЛІПА ЛАРКІНА
 ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ КОНЦЕПТОВ «TIME» И «LOVE»
 В СТИХОТВОРЕНИИ «LOVE SONGS IN AGE» ФИЛИПА ЛАРКИНА
 THE INTERACTION OF CONCEPTS «TIME» AND «LOVE»
 IN THE VERSE «LOVE SONGS IN AGE» BY PHILIP LARKIN**

Запропоновано інтерпретацію концептів «love» і «time», а також розглянуто їх взаємодію у вірші англійського поета Філіпа Ларкіна «Love Songs In Age», який входить у збірку «The Whitsun Weddings». Метою статті є аналіз репрезентантів концептів «love» і «time» на прикладі вірша «Love Songs In Age» і способи їх перетину. Концепти «love» і «time» є одними з ключових в англійській мовній картині світу. Аналіз даних концептів дає можливість визначити особливості індивідуальності поета, адже в його творчості вони отримали нове наповнення. Необхідність їх аналізу впливає з їхньої постійної репрезентації у творах Ф. Ларкіна.

Теоретичною базою для статті стали роботи С. О. Аскольдова, Н. Ю. Шведової, С. К. Хассана, Т. М. Красавченко, В. Ганина та ін., які допомогли визначити теоретичні засади, на які спиратиметься подальший аналіз тексту вірша.

Мовна картина світу відображає численні зв'язки та реалії навколишнього світу за допомогою мовних засобів. Вона пов'язана з особливостями соціокультурного феномена, що відображають форми сприйняття світу та поведінки певного колектива. У вірші Філіпа Ларкіна функціонують такі базові концепти, як «love» і «time». Ці концепти не є індивідуально-авторськими, але у Ф. Ларкіна вони отримали нове забарвлення: за допомогою простих слів, використовуючи усі можливості синтаксису, ритму, рими, поет передає найменші нюанси змісту доступною для читача мовою, вступає з ним у діалог.

Ключові слова: концепт, поняття, мовна картина світу, «Рух», Ларкін.

Предложена интерпретация концептов «love» и «time» и рассмотрено их взаимодействие в стихотворении английского поэта Филипа Ларкина «Love Songs In Age», которое входит в сборник «The Whitsun Weddings». Целью статьи является анализ репрезентантов концептов «love» и «time» на примере стихотворения «Love Songs In Age» и способы их пересечения. Концепты «love» и «time» являются одними из ключевых концептов в английской языковой картине мира. Анализ данных концептов дает возможность определить особенности индивидуальности поэта, так как в его творчестве они получили новое наполнение. Необходимость их анализа исходит из их постоянной репрезентации в произведениях Ф. Ларкина.

Теоретической базой для статьи послужили работы С. А. Аскольдова, Н. Ю. Шведовой, С. К. Хассана, Т. Н. Красавченко, В. Ганина и других, которые помогли определить теоретические принципы, на которых будет основываться последующий анализ текста стихотворения.

Языковая картина мира отображает многочисленные связи и реалии окружающего мира, используя языковые средства. Она связана с особенностями социокультурного феномена, которые отражают формы восприятия мира и поведения определенного коллектива. В стихотворении Филипа Ларкина функционируют такие базовые концепты, как «love» и «time». Эти концепты не индивидуально-авторские, но по-новому окрашены: при помощи простых слов, используя все возможности синтаксиса, ритма и рифмы поэт передает наименьшие нюансы содержания доступным для своего читателя языком и вступает с ним в диалог.

Ключевые слова: концепт, понятие, языковая картина мира, «Движение», Ларкин.

The article offers the interpretation of concepts «love» and «time» and their interaction in the verse «Love Songs In Age» (from «The Whitsun Weddings») by English poet Philip Larkin. The aim of the article is to analyse the representants of concepts «love» and «time» on the example of the verse «Love Songs In Age» and the ways of their interaction. The concepts «love» and «time» are the key ones in the English language model of the world. The analysis of the concepts gives the opportunity to determine the peculiarities of the individuality of the poet as in his creation they are interpreted in some new ways if compared with those accepted. The necessity to analyse them is aroused by their constant representation in Ph. Larkin's verses.

The theoretical grounds for the article are the works by S. O. Askoldov, N. Yu. Shvedova, S. K. Hassan, T. M. Krasavchenko, V. Hanin, etc., which helped to determine the theoretical principles which are basic for the further analysis of the verse text.

Language model of the world shows numerous relations and realia of the world with the help of different language means. It is closely associated with the peculiarities of socio-cultural phenomenon which reflect the forms of world realization and the behaviour of the particular group of people. «Love» and «time» are those basic concepts which function in the verse by Philip Larkin. These concepts are not individual to the poet but Larkin gave them new colouring: with the help of simple words and using all the means syntax, rhythm and rhyme offer, the poet transfers the finest tints of the contents to his readers using the language which is understandable.

Keywords: concept, notion, language model of the world, «Movement», Larkin.

Здійснено спробу інтерпретації концептів «love» та «time» та їх взаємодії у вірші «Love Songs In Age» Філіпа Ларкіна, який входить у збірку «The Whitsun Weddings».

Наприкінці ХХ століття виникає необхідність у терміні, за допомогою якого можна б було позначити змістовний бік мовного знака, показати зв'язок між мовою та культурою, відобразити в понятті специфіку сприйняття того чи іншого поняття певним етносом. Таким чином, виникає термін «концепт». Власне, цей термін не є новим, він з'явився у 1928 році у статті С. О. Аскольдова «Концепт і слово», де під концептом автор розумів «розумове утворення, яке замінює нам у процесі мислення невизначену множину предметів одного і того самого роду» [1, с. 279].

Спочатку «концепт» сприймався як синонім слова «поняття». «Лінгвістичний літературний словник» під редакцією В. М. Ярцевої визначає ці два терміни як синоніми [7]. Однак на сьогоднішній день ці терміни майже не виступають як синонімічні, але як терміни, що належать до різних наук: «поняття» – це термін, що використовується переважно в логіці та філософії, в той час як «концепт» закріпився в культурології [2].

Мова – це один із засобів доступу до свідомості людини, до її концептосфери, до змісту та структури концептів як одиниць мислення.

Існує декілька трактувань терміна «концепт», однак у даній статті будемо спиратися на визначення, що запропонувала Н. Ю. Шведова: «Концепт – це змістовний бік словесного знака..., за яким стоїть поняття (тобто ідея, що фіксує істотні властивості реалій та явищ, які можна зрозуміти, а також відносини між ними), що належить розумовій, духовній чи життєво необхідній матеріальній сфері існування людини» [4].

Кохання – одне з базових почуттів. У той же час кохання – це один з основних концептів культури, тобто обумовлена культурою базова одиниця картини світу, що має екзистенціальне значення як для окремої людини, так і для лінгвокультурного суспільства в цілому. І тому цей концепт розглядається як один з основних емоційних концептів [3].

Концепти кохання та часу були описані багатьма дослідниками, які вивчають творчу спадщину Філіпа Ларкіна: М. Кейнс, Р. Прайс, С.К. Хассан, Т.Н. Красавченко, В. Ганін та ін. Ці концепти присутні у творчості Ларкіна та інших поетів «Руху», до яких належав поет. Поети «Руху» писали про буденне життя поствоєнної Англії такою ж буденною, реалістичною мовою [6, с. 7]. Концепти кохання та часу виражаються за допомогою різних засобів.

У вірші «Love Songs In Age» Філіпа Ларкіна функціонують такі базові лінгвокультурні концепти, як «love» та «time», які тісно переплітаються, таким чином формуючи одне ціле, яке, у свою чергу, дуже важко розбити на складові.

Цей вірш оповідає історію вдови (можливо, матері поета), яка випадково натрапляє на старі ноти. Ця знахідка повертає жінку до минулих днів її юності, як «spring woken tree». Однак потім вона розуміє, що її молодість вже пішла, що її кохання не пережило ці роки, на відміну від пісень, де йдеться про вічне кохання.

Кожна людина бодай раз у житті зустрічається з коханням, яке залишає слід у серці і яке виринає з глибин пам'яті при найменшому нагадуванні. Це диво дарується кожному. Багато що залежить від людини, адже через її нерозсудливі вчинки або надумані принципи кохання можна втратити, загубити у швидкоплинному русі життя.

Вірш «Love Songs In Age» починається словами: «She kept her songs, they took so little space,/The covers pleased her...» У цих рядках за допомогою метафори поет порівнює пісні з почуттями. Так, дійсно, інколи кохання хочеться виразити віршами, піснями. Народжуючись, вони стають, так би мовити, гімном кохання. Поки кохання живе, ці пісні дарують радість, вони допомагають проносити почуття крізь час. Інколи кохання втрачається. Це може не залежати від людини, а може бути прямо пов'язане з гордістю або нездатністю переступити через себе. Кохана людина зникає, але казка, подарована нею, залишається. Можна сховати почуття за ширмою часу («they took so little space,/the covers pleased her...») – метафора, адже ширми, як і час, відділяють нас від чогось), як це і робить героїня цього вірша, і буде здаватися, ніби все закінчилося. Але кохання має дивну властивість: його не можна вбити, воно стає невід'ємною частиною нашого серця. Для того щоб підкреслити, наскільки давно трапилася ця історія, Ларкін використовує епітети. Однак пісні чекають у глибині серця, щоб однієї миті відіграти його: «so they had waited, till in widowhood/ she found them, looking for something else, and

stood.» Причому згадуються вони у найбільш неочікувані моменти, коли наявних передумов для цього, здається, немає.

Пісні, як уособлення почуттів, є цікавим прийомом, який застосував поет. Це те нематеріальне, що виходить з нашого серця. В кожного ця пісня своя. Навіть двоє людей, закоханих один в одного, «співають» по-різному. Отже, синонім для слова «любити» – це «співати».

Філіп Ларкін був майстром використання епітетів. Декілька влучних порівнянь – і відразу можна відтворити загальну картину того, що відбувалося в житті ліричної героїні. Ширми (the covers) були зображені в різних ракурсах та різних середовищах: одна лежала на сонці («one bleached from a lying in a sunny place»), отже, це щасливі моменти життя, адже сонце асоціюється із щастям та світлою стороною життя), інша була брудна («one marked in circles by a vase of water», проблеми, які трапляються в житті, не можуть не залишити свого сліду на серці людини), одну навіть героїня відремонтувала, а донька її розмалювала («one mended, when a tidy fit had seized her./and coloured, by her daughter...»), отже, втрата тих почуттів була замінена турботою про родину, причому за допомогою слова «fit» у даному випадку поет має на меті продемонструвати, що ця жага до порядку героїні є раптовою та надмірною, а тому – нічим іншим, як бажанням заповнити свої пусті дні чимось важливим). Поет нам показує, що можна тікати від своїх почуттів та ховати їх у глибинах свого серця. І відразу впливає питання: а чи добре це та чи потрібно? Адже навіть найменший звук, колір, запах може віднести до минулого, викликати вир емоцій, які вже, здавалося б, поринули глибоко в минуле і вже не з'являться на поверхні: «Relearning how each frank submissive chord / Had ushered in / Word after sprawling hyphenated word...» І вже згадалося те, що зникло і, як здавалося, було поховано в глибинах пам'яті. І любов, ця пісня серця, починає видавати перші акорди, не усвідомлюючи, що вже пройшло багато часу.

І, мабуть, найдивніше та найпрекрасніше те, що це почуття назавжди залишається юним, живим, щирим, багатообіцяючим, таким, що не знає часу: «And the unfailing sense of being young / spread out like a spring-woken tree... / That certainty of time laid up in store / as when she played them first». В ньому присутня свіжість, яка так часто зникає вже в самих стосунках.

Далі у вірші з'являється натяк на зелений колір, символом якого виступає дерево, яке тільки-но пробудилося від зимового сну і ще повне життя. За допомогою персоніфікації поет на прикладі дерева хоче показати нам, що життя циклічне і те, що вже нібито залишилося позаду, все одно повернеться. І, незважаючи на те, якою лютою та холодною була зима, це творіння природи буде довірливо простягати свої віти до сонця знову і знову. Тобто, що б не сталося з людиною, вона відчуватиме щире насолоду, коли усвідомить, що життя триває і у неї є можливість знову жити. І тут поет протиставляє ці кольори тим, що у першій строфі були блякими і більш схожими на пил, який міг назбиратися впродовж років («one bleached from a lying in a sunny place»).

Час минав, а серце відмовлялося це помічати. Воно вірило і не переставало сподіватися, що усі мрії та надії збудуться. Тіло змінилося, воно грає за правилами, які встановлює час. Душа ж співає, для неї час – це ніщо, вона вічна. Тому серце так швидко все згадало і, як і в перший раз, усе відчуло. Іноді здається, що кохання не може зникнути, і людина перестає цінувати близьких. Саме тоді доля дає жахливий урок, який випав і на долю героїні цього вірша – це втрата коханої

людини. І неважливо, чи давно в неї був чоловік, чи давно вона стала вдовою і в неї залишилася від нього донька. Час для почуттів – це секунди, які пролітають швидше падаючої зірки, але, на відміну від неї, вони ніколи не згасають. І ось, в один момент згадавши забуті ноти свого кохання, вона заново пережила це почуття, яке «*broke out, to show/ its bright incipience sailing above,/ still promising to solve and satisfy,/ and set unchangeable in order.*» Отже, усі обіцянки та надії ще досі були живі, хоч і приховані, і немов чекали, коли ж їх нарешті будуть втілювати в життя.

І знову автор застосовує персоніфікацію («*its bright incipience sailing above,/ still promising to solve and satisfy,/ and set unchangeable in order.*») задля того, аби ще раз підкреслити важливість кохання та почуттів у житті людини. Іноді вони приносять біль, але без них повноцінне існування неможливе.

«Для Ларкіна початок любові – це нібито сонце, яке виходить із-за хмар. Його ще не видно, але сяйво на краях хмар віщає сонячний день. Це ще й сподівання на близьку радість та здійснення мрії» [6, с. 30–31].

Для серця не існує минулого часу; незалежно від обставин та подій, які відбуваються у житті, промінь кохання ніколи не згасає у ньому. Однак розуміння того чи іншого вчинку іноді приходить занадто пізно. На жаль, не все в цьому світі залежить від людини, а розплата іноді є занадто гіркою.

Згадати усі мрії, надії, сподівання та відчуття і потім «*to pile them back, to cry,/ was hard, without lamely admitting how/ it had not done so then, and could not now.*»

Концепт «*time*» можна віднести до філософських категорій та універсальних категорій культури [3].

Слово «*time*» в англійській мові має такі значення: 1) часовий проміжок, що вимірюється хвилинами, годинами, можливість для якихось дій [8]; 2) кількість часу, що є в розпорядженні когось; 3) епоха, певний період в історії; 4) зручний/ незручний, відповідний термін для чогось [9]; а також 5) система виміру; 6) закінчення періоду ігрового часу в спортивних змаганнях [8]; 7) провести час у в'язниці, нести покарання; 8) такт, ритм (у музиці) [9].

У Ларкіна «*time*» – це і часовий проміжок: «*Love songs in age*», тобто «*in age*», «назавжди», що для жінки – вічність, а для історії лише мить; і кількість часу: «*So they had waited, till in widowhood/ She found them*», тобто «*widowhood*» – це той час, що є в розпорядженні жінки до її смерті, а також

And the unfailing sense of being young
Spread out like a spring-woken tree, wherein
That hidden freshness, sung,
That certainty of time laid up in store
As when she played them first... [5, с. 8]

тобто «*the unfailing sense of being young*» чекало, поки в жінки з'явиться час чи нагода і вона згадає свою молодість і часи, коли була щасливою.

Концепт «*time*» реалізується також через вибір кольорів, які поет обирає для зображення того, що є в житті героїні зараз (кольори бляклі, брудного відтінку: «*bleached*», «*marked in circles*») і її почуттів та життя, коли все тільки починалося (кольори яскраві, сяючі: «*bright*», «*brilliance*»).

Кохання дається як винагорода за здатність чекати, вірити та сподіватися. Причини, з яких героїня втратила свого коханого, читачеві невідомі, але її пісні чекали на неї, щоб врешті-решт відкрити їй гірку правду про втрачене щастя.

Своїм віршем Філіп Ларкін ніби хотів застерегти своїх читачів від помилки, яку часто допускає кожна людина: ми вважаємо, що в нас буде час на все і легко відпускаємо дорогих нам людей, гадаючи, що ще встигнемо все виправити. Але життя – це річ непередбачувана й інколи занадто коротка. Тому перш ніж відпустити людину або закрити двері самому, варто зрозуміти, що ці почуття можуть назавжди зникнути за стіною часу. І пізніше лише наша пам'ять зможе відтворити на короткий період часу ті секунди щастя, які могли б тривати вічно.

Кохання та час переплелися в одне ціле в цьому вірші, як і в самому житті.

Синтаксична будова вірша також є цікавою для розуміння авторської думки та повідомлення читачеві. У вірші 24 рядки і лише 3 завершених речення. Причому перше речення найбільше – воно займає усю першу строфу і майже усю другу. Це речення оповідає про те, що сталося з піснями та що вони пробудили в душі героїні. Друге речення менше від першого і займає більшу частину третьої строфи. Тут йдеться про те, що почуття залишилися такими самими і, можливо, все ще можна змінити. Третє речення найменше. Воно ніби велика крапка, яку ставить героїня : «It had not done so then, and could not now.»

За допомогою такої побудови вірша Філіп Ларкін створює відчуття так званої «сніжної лавини» або «цунамі». Спочатку йде зародження чогось могутнього та сильного (це знахідка пісень), потім ми бачимо кульмінацію (почуття повертаються, даючи надію на щасливе завершення), а потім – лише уламки життя, які, на жаль, вже докупи не скласти. Неймовірно щасливе, але в той же час жахливе видовище.

У даному вірші поет критикує сучасний підхід до кохання, де кохання – це лише «glare», хоча в останній строфі Ларкін наголошує, що саме засади кохання мають цінитися суспільством, а не ілюзії.

Таким чином, у вірші «Love Songs In Age» Філіп Ларкін описує життя однієї жінки, яке в той же час схоже на життя будь-якої іншої людини, і за допомогою використання займенника «she» поет наближує цю схожість. У той же час немає жодного натяку на коханого героїні. В останніх рядках поет взагалі пропускає займенник «her»:

...So
To pile them back, to cry,
Was hard, without lamely admitting how
It had not done so then, and could not now [5, с. 8].

Цей прийом надає ситуації ще більш узагальненого та філософського характеру.

Ларкін має талант писати про конкретну людину або ситуацію, яка в той же час є знайомою кожному. Мабуть у цьому і є головна риса творчості Ларкіна – уміння звертатися до серця кожного читача без використання «гарних» та «підходящих» слів та надскладних зворотів. Крім того, поет майстерно володіє поетичною технікою та має чудове відчуття форми. Він максимально використовує можливості синтаксису, ритму, рими, щоб передати найменші нюанси змісту. А

найголовнїшою рисою Фїліпа Ларкіна є те, що він ніколи не забуває про свого читача, а розмовляє з ним, прирівнює себе до читача, запрошує до спільного роздуму, і в той же час підштовхує до того, щоб не просто спостерїгати, а осмислювати та аналізувати.

Бібліографїчні посилання

1. **Аскольдов С. А.** Концепт и слово / С. А. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста. Антология. – М. : Academia, 1997. – С. 267–279.
2. **Колшанский Г. В.** Объективная картина мира в познании и языке / Г. В. Колшанский. – М. : Либроком, 2013. – 124 с.
3. **Лихачёв Д. С.** Концептосфера русского языка / Д. С. Лихачев // Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. – 1993. – Т. 52. – № 1. – С. 5–15.
4. **Ляпин С. Х.** Концептология : к становлению подхода / С. Х. Ляпин // Концепты. Научные труды Центроконцепта. – Архангельск : Изд-во Поморск. гос. ун-та, 1997. – С. 11–35.
5. **Мартинюк А. П.** Когнітивно-дискурсивний напрям дослідження концептів у сучасній лінгвістиці / А.П. Мартинюк // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. пр. – Ужгород, 2006. – С. 92–107.
6. **Положин М. М.** Концептуальна система як базове поняття когнітивної семантики й теорії мовної особистості / М.М. Положин // Проблеми романо-германської філології : зб. наук. праць. – Ужгород : Ліра, 2005. – С. 5–20.
7. **Фрумкина Р. М.** Концептуальный анализ с точки зрения лингвиста и психолога / Р. М. Фрумкина // Научно-техническая информация РАН. Серия 2 : Информационные процессы и схемы. – № 3. – М. : Наука, 1992. – С. 1–8.
8. **Collins English Dictionary and Thesaurus** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.collinsdictionary.com>
9. **Compact Oxford English Dictionary** [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу : <http://oxforddictionaries.com> (дата звернення 18.10.2015). – Назва з екрана.
10. **Fillmore Ch.** Case for Case / Ch. Fillmore. – Ohio : Ohio State University, 1967. – 136 p.
11. **Fodor J. A.** Concepts Where Cognitive Science Went Wrong / J. A. Fodor. – Oxford : Clarendon Press, 1998. – 186 p.
12. **Macmillan English Dictionary** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.macmillandictionary.com>
13. **Schwarz M.** Einführung in die kognitive Linguistik / M. Schwarz. – Tübingen / Basel : Francke, 1996. – 238 s.
14. **The American Heritage Dictionary of the English Language** [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://natahaus.Ru>

Надійшла до редколегії 09.11.2015